

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 2565/2020
01.07.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Општина ..., чији је пуномоћник Јездимир Стојановић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Милка Цанић, адвокат из ..., ради измене одлуке о вршењу родитељског права, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 500/19 од 21.01.2020. године, у седници одржаној 01.07.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 500/19 од 21.01.2020. године и пресуда Основног суда у Деспотовцу П2 106/18 од 29.08.2019. године допуњена решењем истог суда од 26.11.2019. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Деспотовцу П2 106/18 од 29.08.2019. године, допуњеном решењем истог суда од 26.11.2019. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се заједничка малолетна деца ВВ и ГГ повере њему – оцу, на самостално вршење родитељског права и да се уреди начин одржавања личних односа малолетне деце са мајком на начин ближе одређен у изреци ове пресуде, да се тужена обавезе да почев од дана подношења тужбе па убудуће док за то постоје законски услови плаћа на име свог доприноса за издржавање малолетне деце месечно по 10.000,00 динара и да се на тај начин у наведеном делу измени одлука одређена пресудом Основног суда у Параћину - Судска јединица у Деспотовцу П2 18/13 од 19.11.2013. године (у ставовима другом, трећем и четвртном изреке). Обавезан је тужилац да туженој на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 75.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 500/19 од 21.01.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда допуњена решењем истог суда од 26.11.2019. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 55/14), и утврдио да је ревизија основана због погрешно примењеног материјалног права услед чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле брак дана ...2001. године и током трајања брачне заједнице добили двоје заједничке деце малолетне близанце ВВ и ГГ, (рођени ...2007.године). Односи између брачних другова су озбиљно и трајно поремећени због чега је брак странака разведен пресудом Основног суда у Параћину П2 18/13 од 19.11.2013. године. У току бракоразводног поступка деца су привременом мером додељена оцу и тада су настали проблеми у вези виђања тужене и малолетне деце. Пресудом Основног суда у Деспотовцу П2 14/14 од 28.02.2014. године, заједничка деца парничних странака поверена су овде туженој као мајци ради самосталног вршења родитељског права, а тужилац, као отац је обавезан да доприноси издржавању малолетне деце у износу од по 10.000,00 динара месечно по детету и уређен је начин одржавања личних односа између малолетне деце и оца. Поступак извршења ове пресуде је још у току, а малолетна деца странака почев од 2013. године живе код оца- тужиоца АА у селу ..., а мајка живи са својим родитељима у ... и није успоставила контакте са децом иако је више пута покушавала. Пресудом Основног суда у Деспотовцу К 48/19 од 12.08.2019. године тужилац је оглашен кривим због кривичног дела одузимање малолетног лица из чл. 191. став 1. КЗ, и изречена му је условна осуда. Мал. ВВ и ГГ адаптирани су на услове у очевој породици где се са оцем, бабом и дедом осећају сигурно и безбедно. Деца су одлични ђаци и имају пуно другара. Из налаза и мишљења Центра за социјални рад ... где тужилац има пребивалиште, утврђено је да оба родитеља поседују капацитете да врше родитељско право, да имају добре материјалне и стамбене услове за боравак деце, али је овај Центар предложио да деца буду поверена оцу, поштујући њихове жеље. Према налазу Центра за социјални рад ... где тужена има пребивалиште у најбољем интересу малолетне деце је да буду поверена на самостално вршење родитељског права мајци. Према усаглашеном налазу и мишљењу ЦСР ... и Градског Центра за социјални рад ...од 28.05.2019. године, датог после одржане конференције случаја на којој су присуствовали представници тих институција и тужена- мајка, јер се отац није одазвао позиву, у најбољем интересу малолетне деце је да буду поверена на самостално вршење родитељског права мајци, односно да нема елемената за евентуалну измену одлуке о вршењу родитељског права, с обзиром да отац већ дужи низ година не препознаје најбољи интерес деце управо елиминисањем улоге мајке у развоју деце, да децу излаже негативним причама о мајци, што је допринело да су малолетна деца под притиском узрокованим лошим партнерским односима родитеља. Нижестепени судови су поред осталих изведених доказа, одлуку о поверавању малолетне деце засновали и на мишљењу комисије вештака психолога, неуропсихијатра и социјалног радника од 20.06.2016. године из претходно вођеног поступка у предмету са истим тужбеним захтевом Основног суда у Деспотовцу П2 28/15, која је проценила да су драстично нарушене партнерске релације у којима се не сагледавају интереси деце. У непосредном разговору мал. ВВ и мал. ГГ са психологом, оставили су утисак дечака недовољно зрелих за свој узраст, код којих је формиран образац понашања у коме се у

потпуности маргинализује мајчинска фигура. Деца понављају научене реченице „ не желим да видим маму, она нас је оставила“, па је неопходно обезбедити временски континуирано виђање са мајком, јер жеље које сад показују нису слободно формиране. Мишљења комисије су да малолетну децу у наредном периоду не треба измештати из простора у коме бораве и из окружења које им је познато јер би довело до њихове трауматизације, али да је неопходно успоставити редовне контакте са мајком и то на неутралном терену и уз присуство тима социјалних радника (педагог, психолог, социјални радник) обавезно и одмах, без обзира на противљења и отпоре који се очекују, те да одвојено од деце треба спровести психолошку терапију између АА и ББ како би се нашло најбоље решење за даљи развој деце.

На основу овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да нису испуњени услови да се тужилац – отац одреди за родитеља који ће самостално вршити родитељско право, односно за измену раније одлуке о вршењу родитељског права, јер је у интересу мал. деце да буду поверена мајци на основу члана 77. став 3. Породичног закона – ПЗ, па зато и у погледу одржавања личних односа мајке са малолетном децом и њиховог издржавања.

По оцени Врховног касационог суда нижестепени судови су погрешно применили материјално право. Према члановима 6. и 266. ПЗ суд је дужан да се увек руководи најбољим интересом детета као основним и најважнијим критеријумом. Будући да је реч о правном стандарду, суд који одлучује о поверавању детета води рачуна о томе да је највиши интерес детета да живи у породичној атмосфери која је оптимална за његов свеукупан развој, сходно чему предмет оцене суда треба да буду све околности које су од значаја за ову одлуку, између осталих: узраст детета, жеља родитеља и жеља детета у вези са вршењем родитељског права, стамбене и имовинске прилике оба родитеља, понашање и карактерне особине родитеља, континуитет и стабилност односа детета са породицом у којој живи. Према члану 270. ПЗ суд је у поступку ради вршења родитељског права дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима. Пре него што донесе одлуку суд је дужан да саслуша и мишљење детета и да његовом мишљењу посвети дужну пажњу водећи при том рачуна да се испитивање детета обави на адекватан начин са свом обазривошћу коју такав разговор налаже, а све уз стручно познавање дечије психе, понашање и могућих реакција.

У конкретном случају судови су донели одлуку на основу мишљења Центара за социјални рад .... и Града ... и њиховог усаглашеног мишљења из конференцијског случаја, на основу којих су закључили да нису испуњени услови за измену одлуке о поверавању мал. деце из пресуде П2 14/14 од 28.02.2014. године, односно да је најбољи интерес деце да се не мења ова судска одлука којом су била поверена мајци, уз констатацију да тужени још увек није извршио предају мал. синова мајци по наведеној пресуди, због чега је и кривично осуђиван.

Међутим, побијена пресуда се не бави оценом најбољег интереса мал. деце код утврђене чињенице да се они још од 2013. године до данас налазе код оца коме су били поверени привременом мером донетом у истом поступку. Не може се донети правилна одлука о процени најбољег интереса мал. деце, а да се не утврде и свестрано оцене све релевантне околности конкретног случаја. Нарочито када се има у виду мишљење Комисије вештака из парничног поступка П2 28/15, (које су судови прихватили као

доказ и ценили) којим је указано да би измештање мал. ВВ и ГГ из окружења очеве породице у којој бораве довело до њихове трауматизације. Зато је неопходно да се преко комисије судских вештака одговарајуће струке или одговарајуће институције, поуздано утврди и свеобухватно оцени који је најбољи интерес мал. деце у конкретној ситуацији када се дуже време налазе код оца, како се одвија њихов живот у тим постојећим условима и како би на њих и њихов даљи развој утицало измештање из те средине. Ово је неопходно јер на заштиту најбољег интереса мал. деце не може утицати само околност што отац није поступио по пресуди из 2014. године којом су поверени мајци на самостално вршење родитељског права (због чега је кривично осуђен), већ се морају свеобухватно сагледати све околности овог случаја, пре свега то да се деца од 2013.године налазе код оца, који о њима брине уз помоћ својих родитеља, како би се проценио најбољи интерес деце у смислу чланова 6. и 266. ПЗ.

У поновном поступку првостепени суд ће детаљно испитати у чему се конкретно састоји најбољи интерес деце, које су то околности које доприносе њиховом најбољем психофизичком развоју, какав је емотивни однос мал.деце и везаност у односу на једног и другог родитеља, адаптираност на средину у којој се деца сада налазе и како би на њихов развој утицала промена животне и породичне средине, па ће на основу тако утврђених чињеница поново оценити који родитељ је подобнији да самостално врши родитељско право, односно шта налаже најбољи интерес деце, с обзиром на то да се по чл. 205. ПЗ по службеној дужности могу утврђивати чињенице и изводити докази независно од предлога странака, (одређивањем вештачења од стране одговарајуће институције или вештака). Потребно је такође прибавити и мишљење мал. деце с обзиром на њихов узраст, јер према одредби чл. 65. Породичног закона, дете које је навршило 10.годину живота може слободно и непосредно изразити своје мишљење у судском поступку, при чему суд мора имати у виду зрелост детета да формира такво мишљење.

Укинута је и одлука о трошковима поступка јер зависи од коначног исхода спора.

Из изнетих разлога, применом члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић